

Heroverweging Maatschappelijke Stage

De demissionaire CDA-minister van Onderwijs ziet de bui al hangen: als VVD en PvdA samen in de regering komen, schaffen ze de verplichte Maatschappelijke Stage af (Trouw 24/9/2012).¹ Volgens mij kunnen de nieuwe landsbestuurders het niet maken om op die manier de continuïteit van het onderwijsbeleid te ondergraven. Maar er is voldoende reden om vier onvolkomenheden van de wet te corrigeren.

1. De stages in de beroepsgerichte leerwegen

Volgens de wet (WVO art.1) is het doel van de Maatschappelijke Stage (MaS) ‘het verwerven van vaardigheden ten behoeve van het functioneren in de maatschappij’, waarbij onbezoldigde vrijwilligersactiviteiten slechts als middel gelden om dat doel te bereiken. Hiermee komt een eerste onvolkomenheid van de wet aan het licht. In de beroepsgerichte leerwegen van het VMBO wordt dat doel al via andere middelen bereikt, namelijk via *beroepsstages*. Voor de betrokken leerlingen kan de verplichte MaS dus zonder bezwaar geschrapt worden: zij kunnen de beschikbare onderwijstijd wel beter gebruiken.

Een dergelijke vrijstelling voor leerlingen in de beroepsgerichte leerwegen heeft als bijkomend voordeel dat men zodoende voorkomt dat de MaS in de toekomst als fundament gebruikt wordt om een langdurige sociale dienstplicht voor alle jongeren in te voeren. Het is al erg genoeg dat vele jongeren op grond van het wettelijk minimumjeugdloon schromelijk onderbetaald worden voor hun productieve arbeid.

2. Waarom tellen *bezoldigde* activiteiten niet mee?

Deze redeneerlijn doortrekkend, kan de wetgever tevens zonder bezwaar toestaan dat leerlingen aan hun MaS-verplichting voldoen door middel van *bezoldigde werkzaamheden*: geef hun de vrijheid ook via betaalde baantjes MaS-punten te verdienen, op voorwaarde dat ze daarvan behoorlijk verslag doen.

Overigens is het dan denkbaar dat scholen sommige baantjes (bijvoorbeeld een krantenwijk) menen te moeten afwijzen omdat ze te weinig ‘vaardigheden ten behoeve van het functioneren in de maatschappij’ opleveren. Maar in dat geval zou de school evenmin akkoord mogen gaan met sommige vormen van vrijwilligerswerk (bijvoorbeeld met de collectebus lopen voor het goede doel).

3. Waarom telt *mantelzorg* niet mee?

Volgens de bestaande regels kunnen leerlingen alleen MaS-punten verdienen in het *georganiseerde* vrijwilligerswerk. Hierdoor worden leerlingen uit onbemiddelde gezinnen gedupeerd, niet alleen omdat betaalde baantjes niet meetellen, maar ook omdat onbetaalde *mantelzorg* in gezins-, familie- of buurtverband geen MaS-punten oplevert.

Als de regelgeving verruimd wordt opdat scholieren MaS-punten kunnen verdienen met (onbetaalde of betaalde) mantelzorg, dan treedt wel een probleem op: hoe kan de school controleren of de leerling daadwerkelijk aan zijn of haar MaS-verplichtingen voldaan heeft? Anderzijds speelt dat probleem eveneens in het georganiseerde vrijwilligerswerk: hoe kan zij controleren of de leerling daadwerkelijk de overeengekomen coach- of scheidsrechter-taken (c.q. bardiensten) bij zijn sportclub verricht heeft?

4. Waarom telt *binnenschools* vrijwilligerswerk mee?

De minister noemt als voordeel van de MaS dat scholieren zodoende ‘in contact [komen] met mensen die ze in hun wereld van Hyves en Facebook niet zo snel treffen.’ Het gaat er dus om dat *ze indringend in contact komen met de buitenschoolse maatschappij*. Het is dan een ernstige omissie dat de wetgever niet uitdrukkelijk verboden heeft dat scholen MaS-punten toekennen voor *binnenschools* vrijwilligerswerk, zoals meewerken aan open dagen voor aanstaande leerlingen, bijles geven aan brugklassers, reparaties doen onder toezicht van de conciërge, koffie schenken op ouderavonden, en zitting nemen in de leerlingenraad of de schoolkrantredactie.

Hierbij rijst niet alleen de vraag of de leeropbrengst van dergelijke werkzaamheden voldoende is in het licht van het doel van de Maatschappelijke Stage, maar ook of deze werkzaamheden passend zijn uit een oogpunt van integriteitsbeleid. De school laadt in dat geval op z’n minst de schijn van belangenverstrengeling op zich: enerzijds toekennen van MaS-punten en anderzijds afnemer van diensten.

Wes Holleman

weblog onderwijs 25-9-2012

<http://www.onderwijsethiek.nl>

¹ <http://www.gelderlander.nl/nieuws/algemeen/binnenland/11754656/Van-Bijsterveldt-hou-maatschappelijke-stage.ece>; zie ook: <http://www.vo-raad.nl/actueel/nieuws/politiek-wil-maatschappelijke-stage-afschaffen> (24/9/2012).